

ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

FACTORS AFFECTING ADVERSITY QUOTIENT OF UNDERGRADUATE
STUDENTS IN KASETSART UNIVERSITY KAMPHEANG SAEN CAMPUS,
NAKHON PATHOM PROVINCE

กฤษณีย์ โหมตทอง / KRITSANEE MODTHONG¹

ประสงค์ ตันพิชัย / PRASONG TANPICHAI²

ระวี สัจจโสภณ / RAVEE SAJJASOPORN³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิต และ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและการฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 5,376 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม ได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 411 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และสมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน เพื่อทำนายตัวแปรความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิตอยู่ในระดับมาก และ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิต พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1) ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง (X_4) และบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (X_7) สามารถทำนายความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิต ได้ร้อยละ 77.70 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = 0.881 และสามารถเขียนสมการในรูปแบบคะแนนดิบได้ ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.1.25 + 0.354X_1 + 0.164X_4 + 0.124X_7$$

คำสำคัญ: การเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

¹ นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนารัฐพยาบาลรณรงค์และชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² รองศาสตราจารย์, ภาควิชาการพัฒนารัฐพยาบาลรณรงค์และชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ภาควิชาการพัฒนารัฐพยาบาลรณรงค์และชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ABSTRACT

The purposes of this research were to study: 1) the level of students' adversity quotient; 2) the factors affecting adversity quotient of undergraduate students in Kasetsart University Kamphaeng Saen Campus, Nakhon Pathom Province. The research population was 5,376 undergraduate students studying in year 1 to year 4 in academic year 2018. The cluster random sampling was used to select the sample of 411 students. The instrument for data collection was a questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis to predict factors affecting adversity quotient.

The results revealed that: 1) the adversity quotient of undergraduate students was at a high level; and 2) regarding factors affecting students' adversity quotient were motivation (X_1), self-esteem (X_4), and openness to experience (X_7). The three aspects could predict the adversity quotient of undergraduate students at the percentage of 77.70; and the multiple correlation coefficient (R) was 0.881. The equation was as follows:

$$\hat{Y} = 1.1.25 + 0.354X_1 + 0.164X_4 + 0.124X_7$$

Keywords: adversity quotient, Kasetsart University Kamphaeng Saen Campus

บทนำ

ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคเป็นทักษะชีวิตพื้นฐานที่สำคัญทักษะหนึ่ง ที่มนุษย์ใช้ในการแก้ไขและปรับตัวเมื่อได้รับแรงกระทบจากสภาวะแวดล้อมและสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่จะเกิดขึ้นในระหว่างการเดินทางชีวิตเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี พลังงานและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรง เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากกลุ่มประเทศในภูมิภาคอาเซียนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งประเทศไทยมีข้อจำกัดหลายด้าน อาทิ คุณภาพของคนไทยยังขาดในเรื่องขององค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการทำงาน สังคมขาดคุณภาพและมีความเหลื่อมล้ำสูงที่เป็นอุปสรรคต่อการยกระดับศักยภาพการพัฒนา จากสภาพดังกล่าวเป็นเพียงส่วนหนึ่งของปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทย จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

จากปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของโลกนั้น ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคนไทยและสังคมไทย โดยเฉพาะกลุ่มนิสิต นักศึกษา และเยาวชนที่นับว่าเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ มีการเปลี่ยนแปลงในมิติการใช้ชีวิต การเรียนรู้ ครอบครัวยุคใหม่ สถานการณ์ความเสี่ยงต่าง ๆ ที่เป็นสัญญาณชี้การเปลี่ยนแปลง

ชีวิตและการทำงานของบัณฑิตในอนาคต จึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของนิสิต นักศึกษา ให้มีทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้บริบทสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม

เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมในการรับมือกับสิ่งที่จะเกิดในอนาคตอันใกล้นี้ รัฐบาลจึงได้จัดทำแนวทางการพัฒนาประเทศไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่ถือเป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศ มีหลักสำคัญคือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” สร้างความมั่นคงของชาติ พัฒนาคนทุกวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง มีศักยภาพและความคิดสร้างสรรค์ เป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน เช่นเดียวกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์และวางเป้าหมายที่สามารถตอบสนองการพัฒนาที่สำคัญในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาประเทศ ที่มุ่งหวังให้คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต ตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพและเป็นการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

นิสิต นักศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมเป็นอย่างมาก ในการนำความรู้ความสามารถที่มีมาปรับใช้ สังคมประเทศชาติบ้านเมือง อีกทั้งนิสิต นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เพื่อการวางแผนปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาสังคมต่อไป ด้วยสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้องค์กรและหน่วยงานการศึกษามีการเตรียมพร้อมในการเตรียมนิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นกำลังหลักของประเทศให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนานิสิต นักศึกษา ให้ได้รับความประสบความสำเร็จได้ตามแผนการพัฒนาประเทศนั้น ทั้งในด้านการเรียน การทำงาน หรือการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพนั้น จะต้องได้รับการฝึกฝนให้มีความสามารถและทักษะต่าง ๆ การพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าให้สูงขึ้นส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน มีผลการปฏิบัติงาน การเรียนรู้ การสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ การทำงานร่วมกัน สุขภาพ และอื่น ๆ ดีขึ้น การพัฒนาคุณลักษณะของการพัฒนาสติปัญญานั้นต้องกระทำร่วมกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ จึงจะสามารถสร้างนิสิต นักศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของชาติให้มีความพร้อมในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ดังที่ได้กล่าวมานั้นทำให้เห็นว่า การพัฒนาคุณภาพของคนนั้นจะต้องใช้การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ การศึกษาเป็นการพัฒนาคนให้มีความรู้ มีความสามารถ และมีคุณธรรมเพื่อนำมาเป็นเรื่องกำกับกับการใช้ความรู้ และความสามารถให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการวิจัยขั้นสูงและการผลิตบัณฑิตหลากหลายสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม มีการจัดการศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก เห็นความสำคัญในการพัฒนานิสิตให้มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค โดยมุ่งพัฒนาศักยภาพของนิสิตทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education; TQF: HEd.) เป็นระบบและกลไกที่ให้ความมั่นใจในประสิทธิผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในการผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพ

ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ เพื่อให้มีหลักประกันที่ชัดเจนในคุณภาพของบัณฑิตระดับอุดมศึกษา และเป็นแรงกระตุ้นให้แต่ละสถาบันมีการพัฒนาคุณภาพที่สูงขึ้น

ผู้วิจัยเห็นว่าความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคนั้น เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของบัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตามกรอบมาตรฐานการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัย โดยมุ่งผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีความรู้รอบและเท่าทันความเป็นไปตามกระแสโลก พร้อมสร้างคุณค่าตนเองให้เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2557) และเมื่อสังคมมีเยาวชนที่ดี และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ย่อมเป็นพื้นฐานทำให้เกิดพลเมืองดีในอนาคต และเมื่อสังคมมีพลเมืองที่ดี ย่อมนำมาซึ่งการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไปอย่างรวดเร็ว

ดังนั้น นิสิต นักศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคควบคู่ไปกับการพัฒนาสติปัญญา การปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์สังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เพื่อส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาประสบความสำเร็จในชีวิตได้ หากเยาวชนสามารถปรับตัวสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ก็จะส่งผลให้เยาวชนมีความสุขและประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายได้ การศึกษาในระดับอุดมศึกษามีจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีความสามารถในระดับที่ออกไปสู่โลกแห่งการทำงานได้ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาระดับและปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนิสิต เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของนิสิตทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ให้ได้ตามมาตรฐานการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัย เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับประเทศและในระดับนานาชาติ บัณฑิตได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานทัดเทียมระดับสากล อันเป็นการพัฒนาคนให้ตอบสนองต่อนโยบายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและการฟันฝ่าอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ทฤษฎีและกรอบการวิจัย

ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำรงชีวิต สามารถเป็นข้อมูลในการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของบุคคลเพิ่มขึ้น Stoltz (1997) ได้กล่าวว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ในยามที่ต้องเผชิญกับความทุกข์ยาก หรือความลำบาก คนที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคสูง จะมีจิตใจที่เข้มแข็ง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ แม้ว่าจะพ่ายแพ้หรือล้มเหลวก็สามารถต่อสู้เอาชนะความล้มเหลวได้

ส่วนผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคต่ำ เมื่อเผชิญกับความผิดหวังหรือความทุกข์ยากก็ยอมแพ้ บางคนอาจทิ้งงานไปกลางคันหรือบางคนอาจถึงกับท้อแท้ในชีวิต Stoltz (1997) จึงได้เสนอถึงองค์ประกอบความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคว่าประกอบด้วย 4 มิติ ที่รวมเรียกว่า CO2RE ดังนี้

มิติที่ 1 การควบคุมสถานการณ์ (C=Control) หมายถึง ระดับการรับรู้ในการควบคุมตนเองของบุคคล เพื่อผ่านพ้นอุปสรรคความยากลำบาก หรือเหตุการณ์ที่คับขัน หรือเป็นความสามารถของบุคคลในการควบคุมสถานการณ์ ให้สามารถผ่านพ้นเหตุการณ์ที่ยากลำบากหรืออุปสรรคไปได้

มิติที่ 2 สาเหตุและความรับผิดชอบ (O=Origin and Ownership) หมายถึง การค้นหาสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นว่ามาจากสาเหตุใด โดยวิเคราะห์ทั้งตนเองและสิ่งแวดล้อมภายนอกและกำหนดบทบาทตนเองให้เป็นเจ้าของปัญหา เรียนรู้จนสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ การพิจารณาจากสิ่งแวดล้อมภายนอกนั้นเป็นการมองในแง่ดี แง่บวก ส่วนการพิจารณาตนเองนั้นจะเป็นการตำหนิหรือกล่าวโทษตนเองเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ที่จะแก้ไขปรับปรุงตนเองจากความผิดพลาดที่เกิดขึ้น

มิติที่ 3 ผลกระทบที่จะเกิดขึ้น (R=Reach) หมายถึง การวัดผลกระทบของปัญหาความยุ่งยากที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของแต่ละคนว่าปัญหาอุปสรรคมีมากน้อยเพียงใด พร้อมระวางและมีสติอยู่เสมอ ว่าอีกนานเท่าใดปัญหาหรืออุปสรรคจะเข้ามาในชีวิต

มิติที่ 4 ความอดทน (E=Endurance) หมายถึง การรับรู้ถึงความคงทนของอุปสรรคและการรับมือกับความยืดเยื้อของปัญหา และพยายามขจัดไปให้หมดอย่างถูกวิธี มิติดังนี้จะมีการประเมินว่าปัญหาอุปสรรคและสาเหตุนั้นจะคงทนถาวรอยู่นานแค่ไหน

จากองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านของความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค (Adversity Quotient: AQ) นั้น สรุปได้ว่า บุคคลที่มีระดับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคสูง คือ ผู้ที่รับรู้ว่าจะต้องมีหนทางที่จะควบคุมสถานการณ์และสามารถหาหนทางของปัญหาที่เกิดขึ้นให้ดีขึ้นได้ (control) มีความเต็มใจในการรับผิดชอบต่อปัญหาว่าเป็นปัญหาของตนเอง เพื่อที่จะหาทางแก้ไขปรับปรุง (origin and ownership) รวมทั้งรับรู้ว่าจะไม่ขยายตัวออกไป อย่างมีสติ (reach) และปัญหาที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราวไม่นานก็จะผ่านพ้นไปได้ (endurance)

นอกจาก Stoltz (1997) ผู้ที่ค้นพบแนวคิดความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค และให้ความหมายไว้ข้างต้น ยังมีนักวิชาการ นักจิตวิทยา และนักวิจัย ได้ให้ความหมายของความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคไว้ว่า เป็นศักยภาพของบุคคลในการจัดการกับปัญหา ด้วยกำลังใจ ความเข้มแข็งอดทน มุ่งมั่นเพียรพยายามที่จะควบคุมและแก้ไขปัญหานั้น สถานการณ์ ความยากลำบากหรือการต่อสู้อุปสรรคที่เกิดขึ้นให้สำเร็จได้อย่างมีสติ (ธีระศักดิ์ กำบรรณรักษ์, 2548; บุญส่ง กวยเงิน, 2549; ชัดติยา น้อยทอง, 2551; และบุญจันทร์ สีสันต์, 2557)

ทั้งนี้ Stoltz (1997) ได้กล่าวอีกว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค นั้นสามารถที่จะทำนายความสำเร็จได้ของบุคคลได้ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่า ในการพัฒนานิสิต นักศึกษา และเยาวชนให้

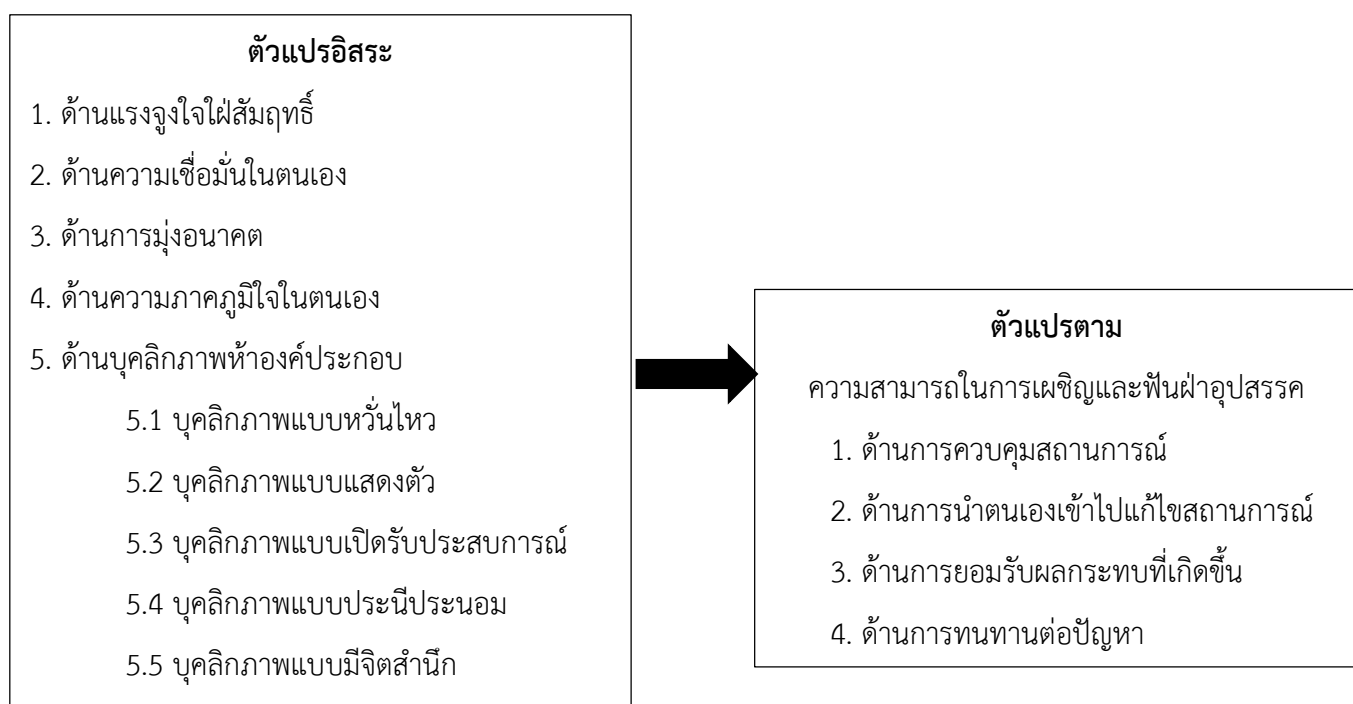
ได้รับความประสบความสำเร็จได้ ทั้งในด้านการเรียน การทำงาน หรือการใช้ชีวิตอยู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพนั้น จะต้องได้รับการฝึกฝนให้มีความสามารถและทักษะต่าง ๆ จากความเชื่อที่ว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค เป็นตัวทำนายระดับความสำเร็จของบุคคลได้ดีในระดับหนึ่ง ใครที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคสูงจะประสบความสำเร็จได้มากกว่า มีผลปฏิบัติงานที่สูงกว่า สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานได้มากกว่า มีการเรียนรู้สูงกว่า มีพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์มากกว่า มีสุขภาพกายที่แข็งแรง และมีการพัฒนาตนเองตลอดเวลา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค อติพร นฤนาทชีวิน (2547) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงคือ มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นอยู่เสมอ กระตือรือร้นและสนุกสนานกับงานที่ทำ มีความมานะอดทน สามารถคาดการณ์ล่วงหน้า มีความสามารถในการแก้ปัญหาและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รัชภูมิ พงษ์มา (2550) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค พบว่า ความแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ภาคภูมิใจในตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค โดยที่ตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความสัมพันธ์ต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคได้ร้อยละ 68 เช่นเดียวกับบลีร์ตัน จันท์เลาะ (2552) ที่ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความภาคภูมิใจในตนเอง และการมุ่งอนาคต เป็นตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียน นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ดังที่ Cattell (1965) ได้กล่าวไว้ว่า บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่สามารถทำนายได้ว่าบุคคลจะกระทำพฤติกรรมอะไรในสถานการณ์ที่ประสพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Allport (1961) ที่กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นตัวกำหนดลักษณะพฤติกรรมและความคิดของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ บุญส่ง กวยเงิน (2549) ที่ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค พบว่า ตัวแปรบุคลิกภาพมีค่าอิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค เช่นเดียวกับที่ ทิพย์วิมล จรลี (2558) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค พบว่า บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค 4 ด้าน โดยพบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคมีความสัมพันธ์ปานกลางเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับบุคลิกภาพแบบแสดงตัวและบุคลิกภาพแบบประนีประนอม มีความสัมพันธ์ต่ำเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก และมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญกับบุคลิกภาพแบบหัวนั้ว และบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค ทั้งนี้ ภัทรญาณี จงธนะพิพัฒน์ (2551) ได้ศึกษาเพิ่มเติมด้านบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบและความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค พบว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัว แบบเปิดรับประสบการณ์ แบบประนีประนอม และแบบมีจิตสำนึกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค ส่วนบุคลิกภาพแบบหัวนั้วมีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค

นอกจากนี้ บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก บุคลิกภาพแบบประนีประนอม บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว และบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ สามารถร่วมกันทำนายความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคได้

จึงได้สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ไว้ดังนี้ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง การมุ่งอนาคต ความภาคภูมิใจในตนเอง และบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว บุคลิกภาพแบบแสดงตัว บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ บุคลิกภาพแบบประนีประนอม และบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ดังภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการ

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (quantitative research) เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของนิสิตและปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและการฟื้นฟ้อุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 5,376 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของ Yamane (1967) กำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (cluster random sampling) ได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 411 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (questionnaires) เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาข้อคำถาม สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตฯ โดยแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) เพื่อวัดระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค (AQ) โดยสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของนิสิต ข้อคำถามที่ใช้จะมีข้อคำถามที่เป็นทั้งทางบวกและทางลบ โดยแบ่งออกเป็นองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการควบคุมสถานการณ์ ด้านการนำตนเองเข้าไปแก้ไขในสถานการณ์ ด้านการยอมรับผลกระทบที่เกิดขึ้นและด้านการทนทานต่อปัญหา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับเพื่อวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง การมุ่งอนาคต ความภาคภูมิใจในตนเอง และบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบความเที่ยงตรง แบบสอบถามที่กำหนดขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา (content validity) ภาษาที่ใช้เพื่อให้มีความสมบูรณ์ และสามารถวัดในสิ่งที่จะวัดได้ และนำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) เพื่อพิจารณาถึงคุณภาพของข้อคำถาม ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของ Cronbach โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาดำเนินการทดสอบกับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จำนวน 30 คน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคมีค่าความเชื่อมั่น (reliability) เท่ากับ .852 และปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค ประกอบด้วย ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีค่าเท่ากับ .955 ด้านการมุ่งอนาคต มีค่าเท่ากับ .901 ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง มีค่าเท่ากับ .962 ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง มีค่าเท่ากับ .887 และด้านบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ มีค่าเท่ากับ .940 เมื่อวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นรวม (reliability) มีเท่ากับ .977

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อวัดระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค (AQ) และความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม แยกวิเคราะห์เป็นรายด้าน ทั้งหมด

5 ด้าน ได้แก่ ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านการมุ่งอนาคต ด้านความภาคภูมิใจ และด้านบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านการมุ่งอนาคต ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง และด้านบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับความสามารถในการเผชิญและการฟื้นฟูอุปสรรคของนิสิต ใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson's product moment correlation coefficient)

3. การหาปัจจัยที่มีผลต่อการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) เพื่อทำนายตัวแปรความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรค

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและการฟื้นฟูอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า ภาพรวมของนิสิตมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรค อยู่ในระดับมาก โดยสามารถพิจารณาระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรครายด้าน ดังนี้

ด้านการยอมรับผลกระทบที่เกิดขึ้นของนิสิต พบว่า มีความสามารถอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านการนำตนเองเข้าไปแก้ไขสถานการณ์ ด้านการทนทานต่อปัญหา และด้านการควบคุมสถานการณ์หรือปัญหา ซึ่งนิสิตมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรค	\bar{X}	S.D.	ระดับความสามารถ	ลำดับที่
ด้านการควบคุมสถานการณ์หรือปัญหา	3.25	1.39	ปานกลาง	4
ด้านการนำตนเองเข้าไปแก้ไขสถานการณ์	3.45	1.10	ปานกลาง	2
ด้านการยอมรับผลกระทบที่เกิดขึ้น	3.57	1.06	มาก	1
ด้านการทนทานต่อปัญหา	3.41	1.12	ปานกลาง	3
รวม 4 ด้าน	3.53	0.53	มาก	

ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรคของนิสิต มีความสัมพันธ์สูงมากเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สัมฤทธิ์ ($r = .865, p < .001$) ความเชื่อมั่นในตนเอง ($r = 0.835, p < 0.01$) การมุ่ง

อนาคต ($r = 0.819, p < .001$) และความภาคภูมิใจในตนเอง ($r = 0.800, p < .001$) มีความสัมพันธ์สูงเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับบุคลิกภาพแบบประนีประนอม ($r = 0.636, p < .001$) บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก ($r = 0.610, p < 0.01$) และบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ ($r = 0.580, p < .001$) มีความสัมพันธ์ปานกลางเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับบุคลิกภาพแบบแสดงตัว ($r = 0.433, p < .001$) และมีความสัมพันธ์ต่ำเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับบุคลิกภาพแบบหวั่นไหว ($r = 0.287, p < .001$)

ในกลุ่มตัวแปรต้น พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์สูงมากเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับความเชื่อมั่นในตนเอง ($r = .915, p < .001$) การมุ่งอนาคต ($r = .913, p < .001$) และความภาคภูมิใจในตนเอง ($r = .836, p < .001$) นอกจากนี้ ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์สูงมากเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับการมุ่งอนาคต ($r = .915, p < .001$) และความภาคภูมิใจในตนเอง ($r = .854, p < .001$) อีกทั้งยังพบว่าการมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์สูงมากเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับความภาคภูมิใจในตนเอง ($r = .866, p < .001$)

ดังตารางที่ 2

โดยกำหนดให้	X_1	แทน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
	X_2	แทน ความเชื่อมั่นในตนเอง
	X_3	แทน การมุ่งอนาคต
	X_4	แทน ความภาคภูมิใจในตนเอง
	X_5	แทน บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว
	X_6	แทน บุคลิกภาพแบบแสดงตัว
	X_7	แทน บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์
	X_8	แทน บุคลิกภาพแบบประนีประนอม
	X_9	แทน บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก
	Y	แทน ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค (AQ)

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับความสามารถเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	Y
X ₁	1.00									
X ₂	0.915*	1.00								
X ₃	0.913*	0.915*	1.00							
X ₄	0.836*	0.854*	0.866*	1.00						
X ₅	0.246*	0.325*	0.273*	0.335*	1.00					
X ₆	0.408*	0.486*	0.457*	0.522*	0.582*	1.00				
X ₇	0.598*	0.643*	0.613*	0.627*	0.594*	0.626*	1.00			
X ₈	0.648*	0.680*	0.660*	0.703*	0.506*	0.613*	0.698*	1.00		
X ₉	0.584*	0.617*	0.591*	0.615*	0.574*	0.648*	0.689*	0.717*	1.00	
Y	0.865*	0.835*	0.819*	0.800*	0.287*	0.433*	0.580*	0.636*	0.610*	1.00

หมายเหตุ * = มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จากการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์ระดับสูงกับตัวแปรตาม ดังนั้น คาดว่าตัวแปรต้นเหล่านี้สามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ จึงนำเอาตัวแปรต้นทั้ง 9 ตัวแปร เข้าสมการถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ได้แก่ ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง และบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ เข้าสมการถดถอยพหุคูณเพื่อทำนายความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ได้ถึง 0.777 หรือร้อยละ 77.70 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = 0.881 สามารถเขียนสมการในรูปแบบคะแนนดิบและสมการรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.1.25 + 0.354X_1 + 0.164X_4 + 0.124X_7$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.622Zx_1 + 0.206Zx_4 + 0.120Zx_7$$

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ตัวแปร	R ² _{change}	b	Beta	S.E.	t	p-value
X ₁	0.748	0.354	0.622	0.025	14.371	0.000
X ₄	0.020	0.164	0.206	0.035	4.630	0.000
X ₇	0.008	0.124	0.120	0.031	3.982	0.000
ค่าคงที่ (a) = 1.125 R = 0.881 R ² = 0.777						

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า นิสิตมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทำให้ทราบว่า นิสิตมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคด้านการยอมรับผลกระทบที่เกิดขึ้นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งนิสิตมีความสามารถด้านนี้ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการนำตนเองเข้าไปแก้ไขสถานการณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการทนทานต่อปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการควบคุมสถานการณ์หรือปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ในส่วนของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคนั้น ผู้วิจัย พบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค ทั้งหมด 3 ตัวแปร ดังนี้

1. ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า นิสิตมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค เปรียบได้กับกลุ่มนักปีนเขา ตามแนวคิดการแบ่งประเภทของบุคคลของ Stoltz (1997) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความพยายามในการปีนเขาเพื่อให้ถึงยอดเขาที่สูงใหญ่โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใด เพื่อให้ปีนให้ถึงยอดเขา กลุ่มคนที่ยอมเสียสละและทุ่มเททำงานให้ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นต่อไป มีความอดทนต่อการหาหนทางในการแก้ปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจจะประสบในการทำงาน เป็นกลุ่มที่ชอบสร้างงาน และชอบสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เสมอ มีความสอดคล้องกับ Herman (1970) ที่กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นความต้องการได้รับผลสำเร็จจากการกระทำในสิ่งที่ยาก ต้องการเอาชนะอุปสรรค และบรรลุถึงมาตรฐานอันดีเลิศ ต้องการเป็นคนเก่ง มีความสามารถในการแข่งขันและเอาชนะคนอื่น ๆ ต้องการเพิ่มการยอมรับตนเองโดยการบรรลุความสำเร็จในกิจกรรมที่เป็นอัจฉริยะ เช่นเดียวกับสุรางค์ โค้วตระกูล (2553) ที่กล่าวว่า แรงจูงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะประสบสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเลิศ (statement of excellent) ที่ตนเองตั้งไว้ บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะไม่ทำงานเพราะหวังรางวัล แต่ทำเพื่อจะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีความภาคภูมิใจในตนเองอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคของนิสิตด้านการยอมรับผลกระทบที่เกิดขึ้น ที่มีอยู่ในระดับสามารถสูงด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับ Stoltz (1997) ที่กล่าวว่า ผู้ที่มีระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคด้านนี้สูง คือ คนที่สามารถควบคุมอารมณ์ด้านลบ ควบคุมผลกระทบและความเสียหายต่อ

การดำเนินชีวิต เมื่อมีปัญหาความยุ่งยากเกิดขึ้น เป็นผู้พร้อมรับความยากลำบากทุกสถานการณ์ไม่หวั่นไหว ไม่คิดมากหรือจมอยู่กับความทุกข์ แต่คิดว่าอุปสรรคเป็นเพียงเหตุการณ์หนึ่งที่ผ่านเข้ามาในชีวิตและจะผ่านไป เป็นผู้ที่สามารถสู้กับอุปสรรคได้อย่างเหนียวแน่น ทำให้มองเห็นหนทางในการจัดการกับปัญหาอุปสรรค เช่นเดียวกันกับ Coopersmith (1981) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะรับรู้ค่าของตนเองตามความเป็นจริง ตระหนักถึงศักยภาพของตนเองมีจิตใจที่เปิดกว้างและยอมรับสิ่งต่าง ๆ บุคคลเหล่านี้มีความกระตือรือร้น เชื่อมั่นในตนเองว่ามีความสามารถในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ อีกทั้งจะตระหนักถึงความรับผิดชอบทั้งตนเองและต่อผู้อื่นด้วย

3. บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ พบว่า นิสิตมีบุคลิกภาพแบบนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบนี้จะมีลักษณะมีความสามารถในการปรับความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติของตัวเองให้เข้าถึงการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและสถานการณ์ และมีความรู้สึกสนใจมากสิ่งแปลกใหม่ที่ไมคุ้นเคย ผู้ที่มีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้านนี้สูงจะเป็นคนที่มีความรู้สึกสนใจต่อสิ่งใหม่ และยอมรับความคิดใหม่ ชอบที่จะหาประสบการณ์ใหม่ ๆ สอดคล้องกับ Stoltz (1997) ที่กล่าวถึงผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคด้านการยอมรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นสูงว่า เป็นผู้ที่มีพลังล้นเหลือ มองปัญหาและอุปสรรคเป็นสิ่งที่ท้าทาย มองว่าไม่มีอะไรที่เหนือบ่ากว่าแรงและเป็นผู้ที่มีความทรหดอดทน ไม่ล้มเหลว รักษาสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นไว้ได้ การรู้จักควบคุมปัญหาที่เข้ามาในชีวิตจึงเป็นยอดปรารถนาของบุคคล เพราะจะทำให้บุคคลสามารถทำอะไรต่าง ๆ ได้อย่างเข้มแข็ง อีกทั้งผลการวิจัยของภทรญาณี จงธนะพิพัฒน์ (2551) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์สามารถทำนายความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค โดยอำนาจการทำนายได้ร้อยละ 28.60 จึงกล่าวได้ว่า นิสิตที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดประสบการณ์สูง สามารถทำให้มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคสูงด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ระดับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนิสิตภาพรวมอยู่ในระดับที่สูง แต่เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบแล้ว พบว่า นิสิตยังคงมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคบางองค์ประกอบ เช่น ด้านการควบคุมสถานการณ์ ด้านการนำตนเองเข้าไปแก้ไขสถานการณ์ และด้านการทนทานต่อปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลาง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาในด้านดังกล่าว เพื่อส่งเสริมให้นิสิตมีคุณภาพชีวิตที่ดีในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบัน

1.2 จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความภาคภูมิใจในตนเอง และบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนิสิต ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิตในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ควร

สนับสนุนและพัฒนากิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตรเพื่อส่งเสริมให้นิสิตมีความภาคภูมิใจและมีบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ อันจะส่งผลถึงความสามารถของนิสิตในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคต่อไป

2. ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาระดับและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค ควรมีการศึกษาเชิงลึกกับนิสิตที่มีระดับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคในระดับต่าง ๆ ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบสำหรับการพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค และนำแนวทางดังกล่าวไปขับเคลื่อนจริงกับนิสิตให้มีศักยภาพเป็นไปตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

2.2 เนื่องจากปัจจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาเท่านั้น ควรมีการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคเพิ่มเติมจากงานวิจัยข้างต้น เพื่อที่จะใช้ข้อมูลดังกล่าวเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ ของบุคคลให้มีประสิทธิภาพต่อไป

สรุป

จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือ ด้านแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง และบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ ซึ่งในบุคคลที่ลักษณะทั้ง 3 ด้านดังกล่าวสูง สามารถทำให้มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคสูงเช่นกัน หากนิสิตได้รับการส่งเสริมจากปัจจัยทั้ง 3 ด้าน อาจทำให้นิสิตมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคที่สูงขึ้น ทั้งนี้มีความเชื่อว่าความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค เป็นตัวทำนายระดับความสำเร็จของบุคคลได้ดี ดังนั้นการพัฒนานิสิต นักศึกษา และเยาวชนให้ได้รับความประสบความสำเร็จได้ตามแผนการพัฒนาประเทศนั้น ทั้งในด้านการเรียน การทำงาน หรือการใช้ชีวิตอยู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพนั้น จะต้องได้รับการฝึกฝนให้มีความสามารถพื้นฐานของมนุษย์และทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการเผชิญปัญหา ผลกระทบจากสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

ชัตติยา น้ายาทอง. (2551). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- ทิพย์วิมล จรลี. (2558). **บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค และการรับรู้พฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ของพนักงานกลุ่ม บริษัทผลิตไฟฟ้าขนาดเล็ก แห่งหนึ่ง**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธีระศักดิ์ กำบรรณารักษ์. (2548). **AQ อึดเกินพิภพ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอ็กเปอร์เน็ท.
- บุญจันทร์ สีสันต์. (2557). **รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและ ฟื้นฟ้อุปสรรคของนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหาร ลาดกระบัง**. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- บุญส่ง กวยเงิน. (2549). **รูปแบบเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ชั้นปีที่ 1**. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ภัทรญาณี จงระนะพิพัฒน์. (2551). **บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบและความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคกับการรับรู้ความสำเร็จในอาชีพในบริษัทชั้นนำ: กรณีศึกษาพนักงานขายเอสซีเอ็นที**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2557, 30 พฤษภาคม). **ประกาศมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรื่อง คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ฉบับแก้ไข)**.
- รัชภูมิ แพงมา. (2550). **ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 จังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วลีรัตน์ จันทร์เลาะ. (2552). **ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรางค์ ไคว่ตระกูล. (2553). **จิตวิทยาการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**. ค้นเมื่อ 9 เมษายน 2562, จาก <https://www.nesdb.go.th>
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **แผนพัฒนาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษา.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับ
คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์: ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค. กรุงเทพฯ:
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อติพร นฤนาทชีวิน. (2547). **แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และบุคลิกห้าองค์ประกอบที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนดนตรี
ของวัยรุ่นที่เรียนดนตรีในกรุงเทพมหานคร.** ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัย
และสถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Allport, G. W. (1961). **Pattern and growth in personality.** New York: Rinehart and Winston.
- Cattell, R. B. (1965). **The scientific analysis of personality.** London: Penguin.
- Coopersmit, S. (1981). **The antecedents of self-esteem.** Palo Alto, Calif: Consulting
Psychologists Press.
- Herman, H. J. (1970). A questionnaire measure of achievement motivation. **Journal of
Applied Psychology, 54** (4), 353-363.
- Stoltz, P. G. (1997). **Adversity quotient turning obstacles into opportunities.** New York:
John Wiley & Son.
- Yamane, T. (1997). **Statistics: An introductory analysis.** New York: Harper & Row.